

Ranheims-

NYTT

For full kraft -

DESEMBER 1960

NR. 4 - 5. ÅRGANG

Det lakkert mot jul og slutt på året 1960.

Ser vi tilbake, går tankene først og fremst til P.M.V. og de spennende vårmåneder med sluttmonteringen og igangkjøringen og den noe roligere og hyggeligere tid med jevn produksjon som dag for dag viste at maskinen virkelig kunne produsere ikke bare papir, men også et godt papir.

Den nymalte, stilrene bygning med plenene utenfor pynter godt opp i fasaden mot nord. Det nye lagerhus med siste utvidelse tar seg godt ut vestover, og når den nye kokerbygning og huggene blir ferdige utover det nye år, burde ansiktsløftingen av nordfronten være i orden.

Heldigvis har avsetningen vært bra, og når dette skrives, arbeides det under høytrykk med nye planer, idet styret gjerne vil fortsette utbyggingen av Ranheim.

Med alle gode ønsker til de ansatte samt medarbeidere og forbindelser utenfor fabrikken om en gledelig jul og et riktig godt 1961, takker vi hjertelig for det år som nå ebber ut.

Th. Overvien

Næss

INNHOLD

side:

Litt om julens realisme	1
Ved julegranan	3
Henrik Mathiesen	4
Våre produkter	12
Cellulosefabrikkens utvidelse	17
Sørlandstur	21
Personalia	25
Slekters gang	27
Arsregnskapet	29
Sykkel eller bil	33
Regel	34
Garderobeskapene	35
Gjettekonkurranse	36

*

Omslagsbildet:

Veggmaleriet ved P.M. V.

*

Redaksjonskomiteen:

Th. Overwien
Eivind Ahlberg
Tormod Barstad

Redaktør:

Brynjulf Moksnes

Bedriftsavis for **A/S RANHEIM PAPIRFABRIK** **RANHEIM**

Litt om julens realisme

Ikke bare om Øivind Plassen i «En glad gutt» kan det sies at han gråt da han ble født. Om ikke Jesus-barnet hadde gjort det samme ville vel moren i ungdommelig omsorg ha gitt den nyfødte en klask i enden. Det er noe av denne spebarnets gråt som også må kunne lyde med i julens ellers vanlige kor.

Vi synes å merke bak det lille barnets tårefylte øyne noe av smerte, lidelse, kulde og ensomhet. Noe av den samme livsgråten fulgte ham gjennom hele livet. Første gang ble den tvunget fram i en smussig liten stall. En ung kvinne som med ett var blitt mor hysjet og bysset den lille til ro. I realitetens verden lyder barnets klynkende gråt som livssang og hilsen.

Det var intet herskapshus han fikk som bolig, denne himmelens kongesønn. Det var heller ingen sensasjonspresse som hadde røpet at kongsmoren hemmelig var forlovet og skulle føde en sønn. Det var en selvpøptatt verden som møtte ham, og første lyden fra hans stemmebånd klang i en gammel trekkfull rønne. Kanskje var det et sted hvor lyset knapt kunne brenne eller skinne.

Vi er vant til å se foreldrene samlet i beundring om barnet. Fra julekortene har vi hentet våre billeddannelser. Vi ser Maria ofte avbildet som en velkledd nonne med nonnehette om hodet og nonnekappe over skuldrene, en slags kirkelig uskyldighets-tilstand.

Men hadde jeg vært maler så ville jeg heller ha tegnet henne i sannhetens fattige kledning, med skjevtrakkete heler og stakkarslige klær. Men ut av ansiktet skulle det lyse rikdom, glede over å ha født dette barnet som ble til velsignelse.

Beretningen forteller at denne unge familien, Josef og Maria med barnet ble jaget avsted til «spenningens kontinent», Afrika og Egypt. Fra denne uroens verdensdel føres han tilbake til sitt folk.

Så lever denne lidelsens gutt de første barndomsårene i en liten by. Mang en gang satt han vel der i Josefs hus og tygget på hårde skorper av brød og kanskje dyppet dem i melk før i det hele tatt å kunne svele dem ned.

Snart ble han tommermannens kjærkomne håndlanger. Han fikk arbeide og slite. Han hugget med øks, og hendene hans bar merker etter trebolene. Det var livskampen.

Men en dag da faren hadde mest bruk for ham, sto han likesom kledd i opprørsdrakt. Han skulle si farvel til hjemmet. Det ble vel diskusjon. Med noe av lyden fra den første gråt går han glad bort fra sin barndoms grønne dal. Foran seg hadde kun et eneste sikt. Han var Guds gave til verden.

Men det ret vi, at dersom noen vil gi en gave, så må den mottas. Det blir ingen gave uten noen tar imot.

Det var denne sannheten julens høytid vil hamre fast. Julen blir noe annet enn egentlig tiltenkt, dersom vi ikke tar imot gaven fra Gud. Og gavens innhold kan avdekkes med ordene:

*Gud sin egen sønn oss gav
Nu ved juletide
Derfor går et lovsangshav
Over verden vide
Derfor fra det høye kor
Lyder det her nede:
Give er din sak på jord,
Gi, og gi med glede.*

EGIL AAKENES

Ved julegranen

Der innerst ved juletrefoten
sitter en lubben liten kar
og rykker i nærmeste kvist.
Han dasker hånden imot den
så glitter, stjerne og bar
er et gyngende hav til sist.

Da triller en kule fra toppen — !
Den hopper fra grein til grein,
og der nede går den i knas.
Det stokker i vesle kroppen — !
Han flykter — på usikre bein
bort ifra granen og julestas.

Mellom gardinen og vindusposten
har han en sikker tilfluktsplass
hver gang verden går ham i mot.
Nu har ruten roser i vinterfrosten —
rosor som smelter — når en liten tass
lar pusten gå fra knopp til rot.

Men da blir han for alvor svimmel!
Skal alt som vinker ramle ned
og hele juleleden snart ta slutt?
— En blinkende stjerne på Guds himmel
faller fra festet i rummet et sted,
og gråten tar vår vesle gutt!

Men mor hvisker stille i pjokkens øre:
«Selv den vakreste juletreskulen kan falle,
og et stjerneskudd går der ofte og titt!
Men ennu har ingen kunnet røre
Julehimmelen over oss alle
og Jesusbarnet i hjertet ditt.

EIRIK GULDVOG.

Henrik Mathiesen

ved Olaus Schmidt

I dette nr. av «Ranheims-Nytt» har vi villet hedre en ranheiming som ble kjent langt utenfor hjembygden. Den litt eldre generasjon vil huske hans ruvende personlighet.

Vi har fått den kjente personalhistoriker, avd.sjef *Olaus Smidt* i Trondheim til å skrive hans biografi, likesom vi gjengir en artikkel av Mathiesen om *Gaarden Wiik i Strinden* etter folkeopplysningsbladet «Nor», tredje årgang, 1903, utgitt og forlagt på Ranheim av Mathiesen selv. I denne artikkelen vil vi finne meget av det stoff som våre leserne vil kjenne igjen fra artikkelserien: *Ranheim i eldre tider*, men også annet av interesse.

Vi har tidligere bragt prøver på Mathiesens fremragende tegneferdighet: pennetegningene i nr. 2 og 3, 3. årgang 1958. Og i dette nr. bringer vi et par andre, riktig nok ikke begge i tilknytning til artikkelen.

Som det fremgår av Schmidts biografi, var Mathiesen knyttet med sterke bånd til Ranheim hvor han tilbrakte en stor del av sitt liv og hvor han sikkert var en hyppig gjest i sin barndom. Hans mor, *Karen Ranum*, (egentlig) *Karen Ingebrigtsdatter Brøttum* født 1820, død 1910, var nemlig en datter av den *Ingebrigt Brøttem* som i 1822 kjøpte gården *Nedre Ranum* av grev *Fredrik Christofer Trampe* (se *Ranheims-Nytt* nr. 2, 3. årgang 1958). Hun var med andre ord en granntante av frøknene *Anna* og *Inger Solberg* på *Nedre Ranheim*.

Vår historiske forfatter, gransker og autodidakt *Henrik Mathiesen* har fått en vei oppkalt etter seg på *Strinda* (ved *Tyholt*), og hans minne er vel verdt å bevare.

O.

Ranheimsfolk av litt eldre generasjoner idag vil huske Henrik Mathiesen på velen til og fra sin eiendom,

Fagabrekka, eller som taler og foredragsholder. Det var meget i det rent ytre som tiltrak seg oppmerksomheten ved den gamle herre: de gløgge, tankefulle øynene som lyste bak de tykke brilleglassene, den kraftige mustasjen som minnet om en riktig «offisersbart» av gammeldags fasong og mote, ute gikk han som regel med en vid, bredbremmet hatt, vanfør som han var i føttene, fikk han en egenartet gang, alltid støttet til en solid spaserstokk. Hans personlighet ruvet uvilkårlig i bildet når han ferdedes omkring, tykkfallen stuttvokst som han var av vekst og i figur.

Henrik Mathiesen var strinding av fødsel. Det poengerte han i joviale ekte trønderske uttrykk. Han var født 9. juli 1847 på bispegården Berg i Strinda. Faren, Iver Mathias Mathiesen, var opprinnelig kjøpmann i Trondheim, men han interesserte seg mest for landbruk. Han overtok derfor forpakningen av Berg, som den gang tillåt bispesposten i Trondheim og var et meget større bruk enn gården som straks etter ble prestegård for det nyopprettede Strindens prestegjeld. I 1848 kjøpte faren Loholt i Strinda og på denne gården vokste Henrik Mathiesen opp og herfra hadde han sine barndoms- og tidligste ungdomserindringer. Sin første skoleundervisning fikk han hjemme på Loholt ved huslærere. Senere gikk han på Trondhjems Borgerlige Realskole med fortsatte studier som formål.

Mathiesen viste alt i skoleårene anlegg og interesser i flere retninger, og det har sikkert ikke vært lett for hans foreldre eller ham selv å velge hans fremtidige yrke. Men avgjørende for den retning hans interesser skulle komme til å ta, var hans nære vennskap fra skoleårene i Trondheim med den seks år yngre Ingvald Undset, senere kjent som banebrytende oldtidsforsker (arkeolog), far til berømte forfatterinne Sigrid Undset.

De to unge venner fant hverandre i en gjensidig glødende interesse for vår sagalitteratur, våre fortidsmin-

ner, som Domkirken og Erkebispe-gården i Trondheim, og de oppsikts-vekkende forskningsresultater som vårt lands første store historiker i moderne tid, P. A. Munch fremla.

Med Mathiesens sterke interesser

hjelpe midler man rådet over dengang. Det var også ennå vanskelig her hjemme å skape seg en selvstendig levevei på grunnlag av det historiske studium og de enkelte humanistiske fag. Mulighetene var i hvert fall få

*Henrik og Agnes Mathiesen, sittende hans mor
Karen Ingebrigtsdatter Brøttem (Ranum).*

alt i guttedagene for historien og alt som hadde med fortiden å gjøre, skulle det synes å være lett å velge hans fremtidige yrke og livskall. Det var nok også meningen at han skulle studere og gå den akademiske vei. Av flere grunner ble tanken på dette oppgitt. Han hadde alt fra barnben svakt syn, og det var en hindring med de

og bød på lange utsikter. Dertil kom også at han, som nevnt, hadde anlegg og interesser i flere retninger. Resultatet ble at han etter endt skolegang ble bestemt for det praktiske liv, for handels- og forretningslivet. Mathiesen var ikke fremmed i sine interesser på disse områder heller, særlig de teoretiske sider av forretningslivet og

det økonomiske liv. Etter avsluttet skolegang var han på kontoret hos brukseier Herman Løchen på Sundnes, grunnleggeren av den kjente brenneribedrift. Senere var han ansatt på forretningskontorer i Trondheim og Oslo, eller Christiania som

Henrik Mathiesen og Sigrid Undset

byen het den gang. I 1878 fikk han keiser Alexander II's store medalje for en avhandling på tysk, fransk og norsk: «Om norske Handels-, Søsurans- og Skibsartsforhold».

Men det var historie og arkeologi som hadde Mathiesens største interesse. Sammen med vennen Ingvald Undset foretok han flere forskerreiser for å avstape og tegne av Norges innskrifter fra middelalderen, til et større verk om dette emne som Undset var beskjeftiget med. Her kom Mathiesens anlegg og interesse for tegning til nytte og praktisk anvendelse. Med stipendum av kaptein Joh. Finnes legat tok han undervisning i København i perspektivlære og dermed var veien åpnet for den livsgjerning som lå hans interesser og talent nærmest. Fra 1886 ble han

knyttet til Universitetet i Christiania som vitenskapelig tegner og illustratør. Da O. A. Øverland samtidig begynte å utgi sin kjente illustrerte Norges-historie (1885—1900) ble han også knyttet til billedredaksjonen av dette i sin tid så utbredte nasjonalverk som han leverte en rekke ypperlige tegninger til.

I særlig grad la han seg nå etter studier av Trondheim bys og Trøndelags lokalhistorie som pendant til sine domkirkeforskninger. Det var middelalderens Trondheim han interesserte seg mest for og til dette avsnitt av byens historie kom han til å levere bidrag av stor betydning. I en avhandling til Norsk Historisk Tidsskrift redegjorde han bl. a. for Trondheims regulering i middelalderen og påviste bl. a. at veitene i Trondheim, denne for vår by egne gatetype, i virkeligheten er «gjengangere» fra byens gater og stredet i middelalderen. Veitene var ikke med i det rettvinklede gatesystem som general Cicignon trakk opp i sin kjente reguleringsplan for Trondheim etter at byen var totalt brent i 1681. Men under gjenoppbygningen av byen etter denne storståtte reguleringsplanen, som av fagfolk er karakterisert som mørnstergyldig, fikk byens borgere «på si» av reguleringen passet inn veitene i de sentrale kvartaler hvor ferdseilen hadde gått tidligere, helt fra middelalderen. Mathiesen påviste dette bl. a. ved hjelp av det gamle reglement for byens vektere fra senmiddelalderen som ennå er bevart.

Fra Mathiesens hånd utgikk en rekke større og mindre historiske arbeider, til dels grunnleggende for kjennskapet til den by og landsdel og det kirkelige nasjonalmonument, domkirken med erkebispegården, som han i den siste halvdel av levetiden viet sin vesentlige tid og interesse.

Disse hans arbeider ble for en del utgitt selvstendig, og i utall som artikler og meddelelser i dagspressen samt i skrifter og fagblad. Selv utga han i en årrekke månedsskriftet «Nor», senere tidsskriftet «Norrfolket».

Etter han hadde viet seg helt til

forskning og litterær virksomhet bosatte Mathiesen seg i sin fødebygd, Strinda, og kjøpte stedet på Ranheim, som han ga navnet «Fagrabrekka», det var som kjent navnet på den siste rasteplassen for pilgrimsferdene til det gamle Nidaros, i Stenbergset. Mathiesens mor het Karen Ranum og hennes slekt var fra Ranheim, det har nok vært medvirkende til at han bosatte seg her.

Blant de uttallige tidsskriftsartikler fra Mathiesens hånd, kan nevnes at han i «Folkebladet» som han lenge var knyttet til som medarbeider, skrev minneartikkelen om Ranheimfabrikkenes grunnlegger, ingenør Lauritz Jنسen, som han kjente personlig og satte meget høyt. Dette er førstegang et av de første historiske bidrag om Ranheimbedriftene.

Omtalen av Henrik Mathiesen vil mangle et vesentlig trekk hvis hans arbeid for etter å opphøye Olavsdagen (Olsok) til nasjonal minne- og festdag ikke nevnes. Han var en av de første og mest utrettelige i arbeidet for denne sin yndlingssak. I 1897 ble Olsok-gudstjeneste første gang holdt i Nidaroskatedralen, som et ledd i feiringen av Trondheims 900-årsjubileum. Mathiesen talte da varmt og inntryggende om dagens betydning. Det var førstegang ved samme leilighet at Blix's salme «Gud signe vårt dyre fedreland» fikk sin vigsel som fedrelandssalmen. Så senere talte Mathiesen hvert år i samme kirke på Olsokdagen.

Endelig bør nevnes hans viktighet gjennom tredve år som historisk foredragsholder, over praktisk talt det hele land, særlig i folkeakademiene. Han var en fortinnglig taler, kraftig i røsten og poentering, enkel

og virkningsfull i sine utlegninger og forklaringer, som var gjennomglodet av hans begeistring for og kjærlighet til Norges, men særlig Trondhjems gamle historie. Det er sagt om Mathiesen at få mennesker var så populære i Trondheim og Trøndelag som ham. Om han videnskapelig ikke nådde de høyder som ungdomsvennen Ingvald Undset, ble han alminnelig anerkjent som mannen som hadde vakt den historiske interesse til live hos den store almenhet og ved utrettelig arbeid holdt den vedlike og utviklet den.

Til Mathiesens karakteristikk hører også at han i rikt monn hadde den ekte trønderske jovialitet, tørrvittighet og uforferdethet i uttrykk og pågangsmot. I flere leilighetsdikt la han også for dagen en fin lyrisk åre og episk talent.

Etter en tids sykelighet døde han på sitt kjære «Fagrabrekka» 9. oktober 1927. Hans hustru, Agnes, født Nielsen, overlevet ham i flere år og tilbrakte sine siste leveår i Thomas Angels hus i Trondheim.

Mathiesen og hustru er begravet på Lade kirkegård, ved den historiske Lade Kirke, som han kalte «fylkeskirken» og hvor han selv var døpt og komfirmert. Lade Kirke var som kjent hovedkirken i det gamle Strindens prestegjeld.

Han uttalte ved flere anledninger at han «alltid følte seg sognende til Lade Kirke». På hans fødselsdag 9. juli 1937 ble det avduket et minnesmerke på hans grav, bekostet av venner og institusjoner som han hadde vært knyttet til. Her er han særlig minnet som Olsok-dagens utrettelige forkjemper og gjenreiser.

Gaarden Vik i Strinden

Med nogle Bemærkninger til Ryghs «Norske Gaardnavne», 14de Bind.

Ved Ranheimsbygden gjør Strindfjorden en Bugt, og her falder et Vandløb ud, som hedder Vikelven. Denne har Navn efter en Gaard Vik, som engang i Tiden har ligget her paa Elvens Vestside. Det har været en meget stor Eiendom, som har strakt sig fra Sjøen op til Jonsvands nederste, vestligste Del (det saakaldte Lillevand). Grændsen mod øst har antagelig været Vikelven i hele dens Længde, fra Osen i Lillevandet til Osen ved Sjøen.. Grændsen mod vest kan for en stor Del bare gjættes. Den maa ha gaaet paa Vikaraunets Vestside, stødt mod Tesli, (Fortuna, Teslimyr og Jacobsli er frasolgt Tesli), svinget vestover mellem denne Gaard og Overvik og saa fulgt Rottvolds og Grilstads østlige Skjel ned til Sjøen. Ialfald de fleste af de Gaarde, som ligger indenfor denne Ramme, har vistnok hørt Vik til.

Gaarden nævnes, saavidt jeg ved, første Gang i Skattemandaliet af 1520. Her forekommer tre Opsiddere: *Torkel j Vigh, Hafftord jbidem, Lasse jbidem*. Videre skriver Rygh paa ovenanførte Sted Side 340: «Wyg 1559. Wiigh, Wlig 1590. 1624. 1626. Wigen, , Neder Wigen og Offuer Wigen 1667. [Overvik] nævnes som Underbrug til Tesli 1723. Desuden nævnes særskilt to Gaarde Nervig, vel senere gaaet ind under Ranem».

I en Udkiftningsforretning af 29de April 1844, som jeg har liggende for mig, hedder det bl. a.:

«Underskrevne Eiere og Brugere af efternævnte Gaarde, nemlig Analyst, Petersborg og Nedervigens vestre Del under Gaarden Præsthus paa den ene Side, og Brugeren af Nedrevigens østre Del under vestre Ranum — paa den anden Side — er komme overens om — at foretage — Udkiftning af vor hidtil i Fællesskab eide og benyttede Udmark, Vigeraasen kaldet, saaledes nemlig, at den Del af samme, som tilkommer Nedrevigen under Ranum, udkiftes af Fællesskabet — — —»

Jeg tænker mig nu følgende med Hensyn til Gaardens Udstykning og Forsvinden:

Amalienborg og Petersborg er tidlig fraskilt Hovedgaarden, de kaldes endda i Folkemunde *Utby*, det er Yttergaarden, den ytre Gaard Vik. Benævnelsen passer nøjagtig, for SteDET ligger udenfor, vestenfor Viks Midtparti, paa Grændsen mod Grilstad. Dalsminde har formentlig hørt sammen med disse to, saavidt jeg skjønner bestaar det ovenfor i 1844 nævnte Analyst af nuværende Amalienborg og Dalsminde sammen (?) Dette Dokument beviser ogsaa at Analyst og Petersborg oprindelig hørte sammen med Vik, Udmarken paa Vigeraasen (Vikaraasen) er føelles.

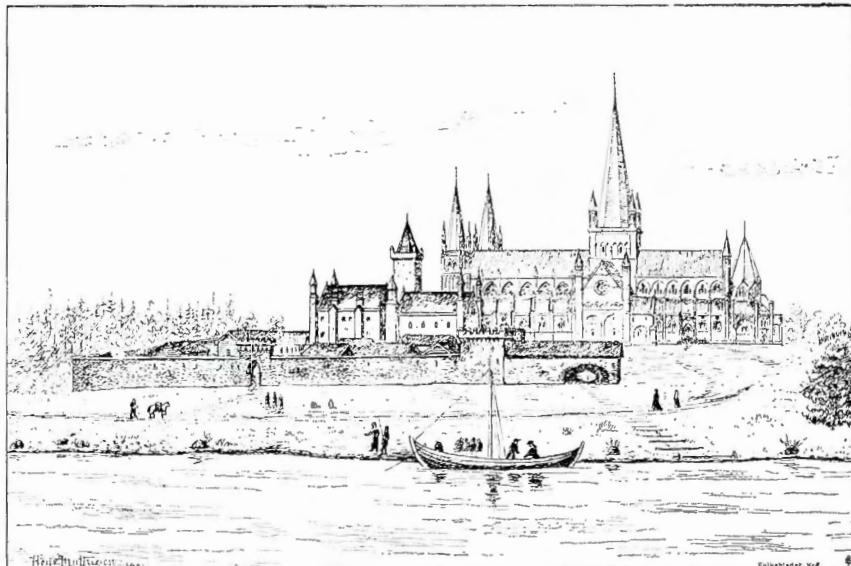
En eier af vestre Ranheim har forstaet, hvor værdifuldt det maatte være for Eiendommen at raade helt og holdent over Vikelven med dens aargangs Vand. Han har da kjøbt til hele den Strækning, som vestligst begynder ved Pladserne Kroa og Hittra ret ned for Amalienborg, og som paa to Sider begrændses af Sjøen og Vikelven, paa de andre Sider af Grilstad, Amalienborg, Petersborg, Præsthus, Rønningen og Fagrabrekka. Dette udgør en stor og værdifuld Del af vestre Ranheims Agerland, kanske den bedste. Ved denne Handel har vestre Ranheims Eier ogsaa faaet Fællesret til Udmarken paa Vikaraasen. Det Stykke af denne, som ved Udkiftningen i 1844 tilfaldt vestre Ranheim, udgør, saavidt jeg ved, over 500 Maal vakker, tildels stor Skog, og mange Husmandspladser. Dette er altsaa en Gaard «Nervig», som er gaaet ind under Ranheim.

Saa er en Del af Vik kommet ind under Præsthus, som det fremdeles sees af Udkiftningsforretningen. Ogsaa denne Gaards sletteste og vakreste Agerland bærer Navnet «nedre Vig». Af de to hos Rygh omtalte Gaarde Nervig er saaledes en gaaet til Ranheim, en til Præsthus.

Den sidste har ogsaa sin Del af Udmærken paa Vikaraasen. Der er gjættet at det var disse to Gaarde Vik, som i 1567 laa til Bakke Klosters Gods.

Den øvre Del af Gaarden er udskiftet som særlig Ejendom under Navnet Øvre Vik, *Overvik*. Det Navn,

342: «Gaarden ligger ved den nederste Vik af Jonsvandet og maa ha Navn deraf, i første led er den gamle Genitivform bevaret». Gaarden nævnes 1590, 1624 o. s. v. Navnet maa antagelig bent frem forklares: Aunet av Vik. Professor Rygh sier i forord og Indledning» til sit Værk følgende:

*Erkebisborgaarden og Kristkirken i Nidaros Aar 1301.
Pennetegning av Mathiesen.*

som den straks fik i Folkemunde, bærer den fremdeles, Nygaarn (tyk r). Naar denne Udkiftning er foregaaet, vides ikke, det maa efter det foran anførte være skeet ialfald før 1667. I dette Aar hører to Overvikgaardene til Kronens Gods, der er gjættet at det er de samme to Gaarde Vig, af Skyld 7 Spand, som i 1590 tilhørte Elgsæter Kloster. En af Overvikgaardene er senere lagt under Tesli.

Rønningen maa være en Del af Vik, ryddet i seneste Aarhundreder. Den har ogsaa Udmærke paa Vikaraasen.

Vikaraasen antar jeg ogsaa for en Del af Vik, jeg kan ikke være enig i Forklaringen i nævnte Værk Side

Auðn. Ødemark, øde, ubeboet Sted. Brugt som Gaardnavn, dels fordi Stedet er ryddet i Ødemark, dels fordi det en Tid som underbrug havde vært ubeboet. — — I de trondhjemske Amter bruges det hyppig som Led i sammensatte Navne, første Led er da ofte en ældre Gaards Navn, hvorunder Bruget engang har hørt eller paa hvis Grund det er ryddet.»

Den gamle, ægte Genitivform er bevaret i flere Ord, som minder om Vik: *Vikaraasen*, den store Aas mellem Pladserne Harper og Fossen mod nord og Veien til Jonsvandet i syd. Dens største Høide er 850 Fod. *Vikaraunet*, to Gaarde. *Vikarauntjonna*, et lidet Tjern mellem Vikaraasen og Vikaraunet, Sjøskogbækken

gjennemløber herfra Viks gamle Jorder til Sjøen. Flere sproglige Minder om Vik er *Vikelven*, de nævnte *Overvik* og *Utby*.

Overvik tilhørte i 1687 Johan Manzin (gift med Vivike Kjemler, Datter af Hans Kjemler og Beritte Hornemann, som var Datter af Henrik Hornemann, bekjendt Kjøbmand i Trondhjem). Senere tilhørte Gaarden Mag. Schielderups Enke. I 1748 og 1763 eiedes den af Jomfru Ovidia Wium, efter hende af Kammerraad og Raadstukrriver Hans Wium, død 1778. Fra hans Enke kom den 1779 til fru Høyier, som bodde her enda i 1803. I 1830-årene tilhørte Gaarden Kjøbmand Wærkland. Dampsiks-rheder Albr. W. Selmer har nu i nogle Aar Overvik, under hans Hænder er den særdeles forbedret, baade hvad Huse og Jord angaaer. En del af Gaarden er i sin Tid frasolgt under Navnet Fredrikkefryd.

Samlet maa Vik ha været en stolt Eiendom, dertil godt vandet, vel af grændset, i Besiddelse af prægtigt Dyrkningsland og betydelig Skog. Bautastenene, som vi straks skal snakke om, tyder ogsaa paa Storfolk. Spænden fra Amalienborg røber høi Alder, sandsynligvis er Gaarden op>taget til Dyrking i ældre Jernalder, fra hvilken Tid Nabogaarden Ranheim ogsaa stammer.

Det er forlængst glemt, hvor Gaarden Vik har ligget.

Vi skal nu snakke om Præsthus.

Allerede i 1520 omtales Harald paa Prestehuss.

Det nævnte Værk har S. 340 følgende: «Det maa bemærkes, at der paa Nabogaardene (!) Vik skal ha staat en Kirke». Side 354 omtales ogsaa Klüvers og Schønings Fortællinger om Kloster eller Kirke her. Meningen maa da vel være, at Gaardens Navn kan være at udlede af noget kirkeligt Anlæg, som har ligget paa dens Grund eller i dens Nabolag.

Vi skal se nærmere paa dette.

Den lærde Gerhard Schøning be-reiste i Begyndelsen af 1770-Aarene det nordenfjeldske. Han fortæller bl. a. at der ved Vik staar to Bautastene, tæt ved hinanden, Stedet kaldes Kirk-leet, og her havde, efter Folks si-

gende, været Indgang til en Kirkegaard.

Kaptein L. D. Klüwer gjorde i Be-gyndelsen af forrige Aarhundrede antikvariske Undersøgelser norden-fjelds. Fra Strinden skriver han bl. a. følgende:

«Paa Gaardparten Neevigen, som tilforn skal ha tilhørt Teslien, findes Rudera af en Kirke med dens Kirkegaard, for hvis Port staar endnu tvende $2\frac{3}{4}$ Alen lange Stene. Efter gamle Sagn har her været et Kloster».

I Kraft har i sin topografisk-statistiske Beskrivelse over Norge op-taget dette, i 5te Bind S. 677 staar: Paa Wligs-Gaardenes Marker vesten-for Vikelen staar to Bautastene tæt hos hinanden, den ene $3\frac{1}{4}$ og den anden 3 Al. høi, der efter Beretning skal ha dannet Indgangen til en Kirkegaard.

I Aarsberetning fra Foreningen til norske Fortidsminders Bevaring for 1871 S. 157 oplyste jeg, at der endnu foruden de to Stene skal forefindes betydelige Grundmure (efter Eierens Meddelelse.) I Aarsberetningen for 1874 S. 167 skrev jeg saa:

«De ved Vik (Præsthus) omtalte betydelige Grundmure vil formentlig vise sig at være en nedfalden Bauta-sten, omtr. 10 Alen lang, der ligger i Jorden ganske nær de tvende opreist staande (Aarstallet paa den ene af disse er hugget for faa Aar siden af en Mand, der udtydede nogle Streger i Stenen efter sin egen Mening). Eieren lod i 1872 grave en bred og dyb Grøft gennem Jorden nær Ste-nene, men uden at støde paa noget».

Jeg kan nu fuldstændiggøre Be-skrivelsen af «Kirkleet» og Bauta-stenene.

De to Stene (tegn. foran) stod frit paa en svag Forhøining i Terrænet, mellem Sjøskogbækken og Skigarden mod Ranheim, omkring 8 a 10 Meter fra denne. Forhøiningen har kanske engang været en Haug, den ligger midt i en ret Linie, trukket mellem Husene paa vestre Ranheim og paa Præsthus. Da jeg undersøgte Stedet 17. Juni 1888 var Stenenes Heide over Jorden omtr. $1\frac{1}{2}$ Meter. De fik na-turligvis ikke staa ifred, men blev

nedtagne og kjørt op til Præsthus Gaard, hvor de nu ligger. Den ene er M. 3.05 lang og M. 0.43 på det bredeste. Den anden er M. 2.85 lang M. 0.35 paa det bredeste. Paa denne staar Aarstallet 1694. Rambech Knoff paa Kvikne skal ha hugget dette, da han engang var paa Besøg paa Præsthus, han var nok i Slægt med den forrige Eier.

I Jorden tæt ved der, hvor disse Stene stod, ligger en tredie. Den er M. 5.95 lang, Bredden er jevn, fordtemmest M. 0.50, Tykkelsen er nogle og trdive Centimeter.

Her har altsaa ikke været noget «Kirkeled» men mindst tre Bautastene, reist til Minde over afdøde, slig som Skik var i forhistorisk Tid. Noget Spor af Kirkegaard har jeg hverken hørt eller spurt. For nogle og tyve Aar siden fandtes i Nærheden nogle Ben af Smaafæ, det er alle de Ben herfra jeg har hørt Tale om.

Jeg anser det saare tvivlsomt, hvorvidt her nogensinde har været et kirkeligt Anlæg, som skulde ligge til Grund for Navnet Præsthus. I alfald kan det neppe ha været der, hvor Bautastenene stod. Skulde ikke Gaardsnavnet heller være opstaet af et Tilnavn *prestr?*

Et Jordstykke paa Gaarden kaldes Præstenget.

Jeg har foran gjættet, at ogsaa hele Præsthus oprindelig har været en De laf Vik. Men det er ogsaa bare en Gjætning, foranlediget ved Beligheden mellem Overvik og Utby.

Kraft, som skrev i 1820-Aarene, fortæller om Præsthus, at «denne Ejendom, der i Fortiden har hørt til Bakke Klosters Gods, er samlet af afgangne Kjøbmand Isaach Dahl».

OLD SAGE R

Foruden Bautastenene kan følgende nævnes:

Paa Petersborg fremkom for fifti Aars Tid siden et Skelet, ved hvise Side laa *Spyd* og *Sværd*.

Paa Amalienborg blev omkring 1868 udpløjet en lidet Haug, hvori der skulde være truffet et *Gravkammer* med Aske, Kul og Ben, altsaa

et Fund fra ældre Jernalder (omkr. Aar 200 til 750 efter Kristus). Fra samme Gaard er en *Spænde*, indbragt af mig i 1887 (Aarsberetning 1887 S. 98). Det er et meget sjeldent Stykke, ogsaa fra ældre Jernalder (afbildet hos K. Rygh, Trøndelagen i forhistorisk Tid, Side 44, Fig. 19).

Paa Pladsen *Pompen* er fundet et *Signet* af Bronse fra 13de eller 14de Aarhundrede.

I *Fagrabrekka* er isommer fundet en *Nøgle* af gammel Type, men hvis omrentlige Alder endda ikke er bestemt.

Af Mindesmærker over Jorden er der nu lidet og intet at se.

Oppe i Dalen, hvor Vikelven gaar, straks ovenfor *Saga*, er der en vældig Haug, som i Folkemunde fører Navnet *Guldvognhaugen*. I Afstyrningen mod nord er den vist sine 40 Alen høj, mod syd — opover — er den kanske 20. Lige til denne Haug støder en mindre, men som ogsaa er meget stor, dens Fod er tildels bortskyllet af Elven. Sagnet vil nu vide, at der i den store Haug ligger en «*Guldvogn*», i den indre ligger Eieren selv. Før Skogen voksed til har herfra været Udsigt til Sjøen.

Hvis dette virkelig er Menneskeværk og ikke gammel Havgibund, saa har her været nedlagt et frygteligt Arbeide. Faktisk har Sagnet været kjent i nogen Tid, og det har haft sine Følger. Omtrent i 1854 eller 1856 havde et stort Taterfølge indfundet sig Sankthansnatten for at grave *Guldvognhaugen* ud. Eieren af vestre Ranheim, Laur. Jenssen den ældre (død 1859), ble varskuet og kjørte derop med en hel Styrke og jagede Taterne. Den større Haug viser betydelig Gravning fra 2 Leier, mest fra syd, den mindre er der ogsaa adskilt rodet i.

Gaarde, som enten helt ligger paa Viks Grund, eller som har Dele af den, er formentlig følgende:

Amalienborg,	Vikaraunet,
Petersborg,	Tesli,
Dalsminde (?)	Oervik,
Vestre Ranheim,	Fredrikkefryd,
Fagrabrekka,	Rønningen,
Fredrikkested,	Præsthus.

Våre produkter

(Tatt fra Thunespeilet)

Med leveringen av den kombinerte kraftpapirmaskinen PM V til A/S Ranheim Papirfabrik, Ranheim, — har Thunes mek. Værksted lagt en liten alen til sin vekst. Maskinen ble startet opp den 14. mai 1960, og etter en ukes prøvekjøring med vanlig stans for inspeksjon og justeringer ble mannskapene fordelt på skift for kontinuerlig døgn drift. Enda står tilbake arbeider med korrigering av valsetrykk og annen trimming før den lovete ytelse blir nådd, og ikke minst tar det sin tid før betjeningen har lært den rutine som gjør alt arbeide lett.

Produksjonen er beregnet til 40 tonn/døgn, avhengig av papirkvaliteten 40—280 gr². Maskinens maksimale hastighet er foreløpig fastlagt til 175 m/min. Maksimum renskåret bredde er 3600 mm.

Med tanke på alle eventualiteter som kan inn treffen når en ny maskin skal settes i gang, hadde Ranheim på forhånd kjørt inn sitt masse system. Maleapparater, pumper, kummer, siler, konsistensregulatorer etc. var vel prøvet og prima kraftig Ranheimstoff trykket på masseventilen den minneverdige dag for start. At igangkjøringen ble vellykket, skyldes ikke minst de grundige forberedelser.

Som det alltid skjer ved større begivenheter på en bedrift samlet det seg interesserte tilskuere, og av mere nytte for anledningen var heller ikke undertegnede som representant for Thune. De engasjerte mannskaper derimot var spenstig på vakt og alle steds nærværende, for å møte eventuelle overraskelser fra maskinens

side. Da massen var lagt på viren og sugekasser og gusk tok sin tørn, ble det tydelig at første etappe var vunnet. Mens banen for noen tid ble kjørt til guskgropen, foretok betjeningen ytterligere overveielser, — all virksomhet konse ntrerte seg nå om det neste sprang ut i det ukjente. Plutselig — som om det hadde skjedd 100 ganger før — spratt papirspissen over på 1ste pressfilt og fulgte villig opp med overvalsen. Nye hopp fra filt til filt, og endelig der hang spissen trygt i snorføringen frem gjennom tørkepartiet. Nye vekslinger med snorer og filter bragte spissen lett gjennom yankee- og ettertørkeparti. Da rette vedkommende blant maskinbetjeningen bokstavelig talt håndhilste på papiret fremme ved opprullen, var den masse som tidligere hadde entret viren i flytende strøm blitt formet, avvannet og tørket til et knittende fast papir. Straks ble spissen utvidet i banens fulle bredde, og det tok ingen lang tid før en anselig mengde papir hadde rullet seg opp på tamburen. Målet var nådd!

For å markere øyeblikkets stemning ble det av en ildsjel blant papirmakerkunstens utøvere på Ranheim foreslått et gledesrop med 3x3 hurra. Samtidig follet seg ut i trondervinden fire norske flagg over fabrikvens høyeste tak.

Det står nå bare tilbake å håpe at papirmaskinen fra Thune vil vise seg den vennlige mottagelse verdig som ble den til del på fabrikken, og at den også vil tjene bedriften til beste for lange tider framover.

C. A. Høy.

Også i ordboken kommer arbeid før rikdom.

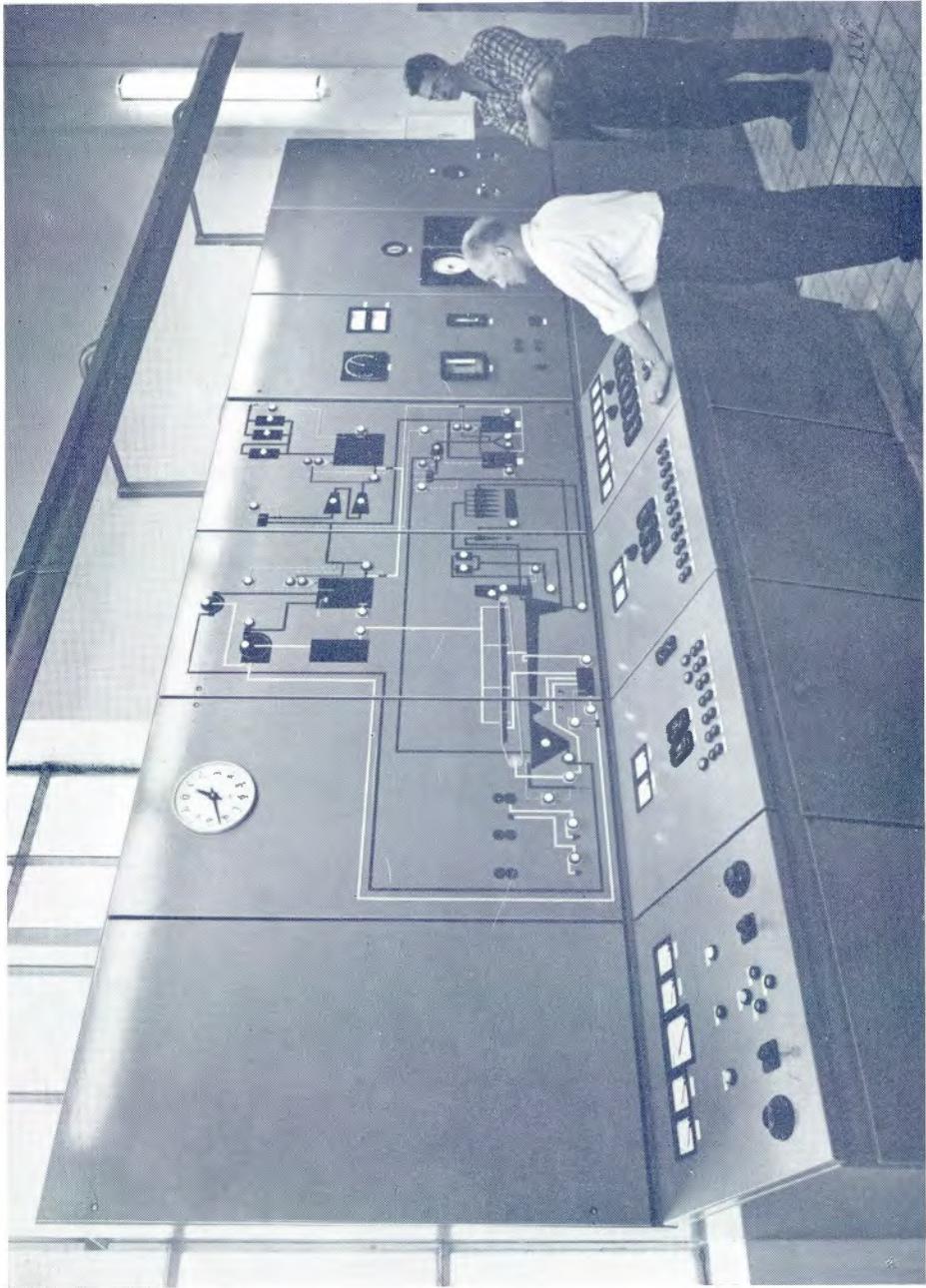
— A. B.

Lykke er ikke noe man erfarer.
Det er noe man minnes.

— S. S.

Han er av den typen som går etter deg i en svingdør og kommer ut først
(L. D. E.)

Ingenting er umulig for en mann som ikke behøver å gjøre det selv.

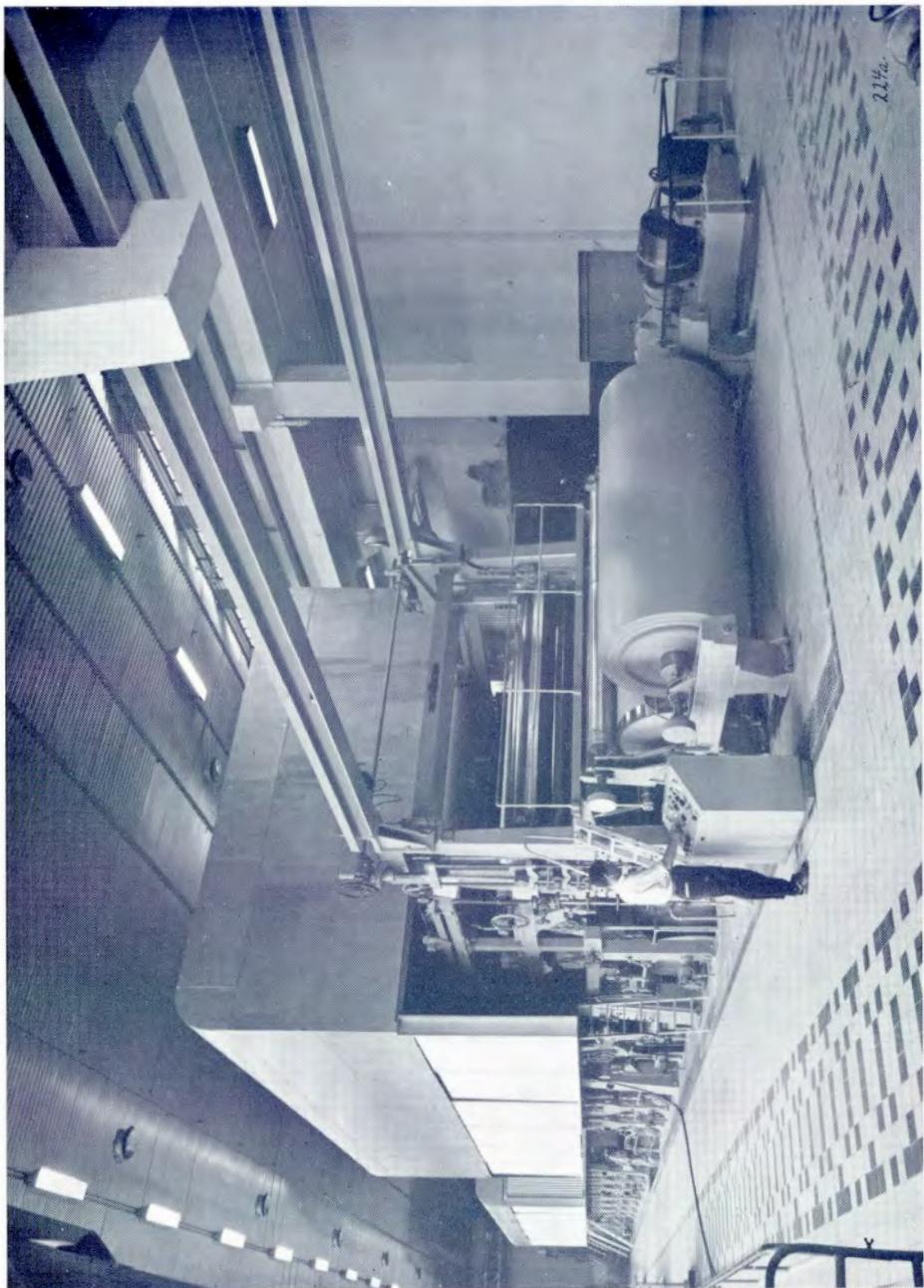
P.M. V. Instrumentbordet.

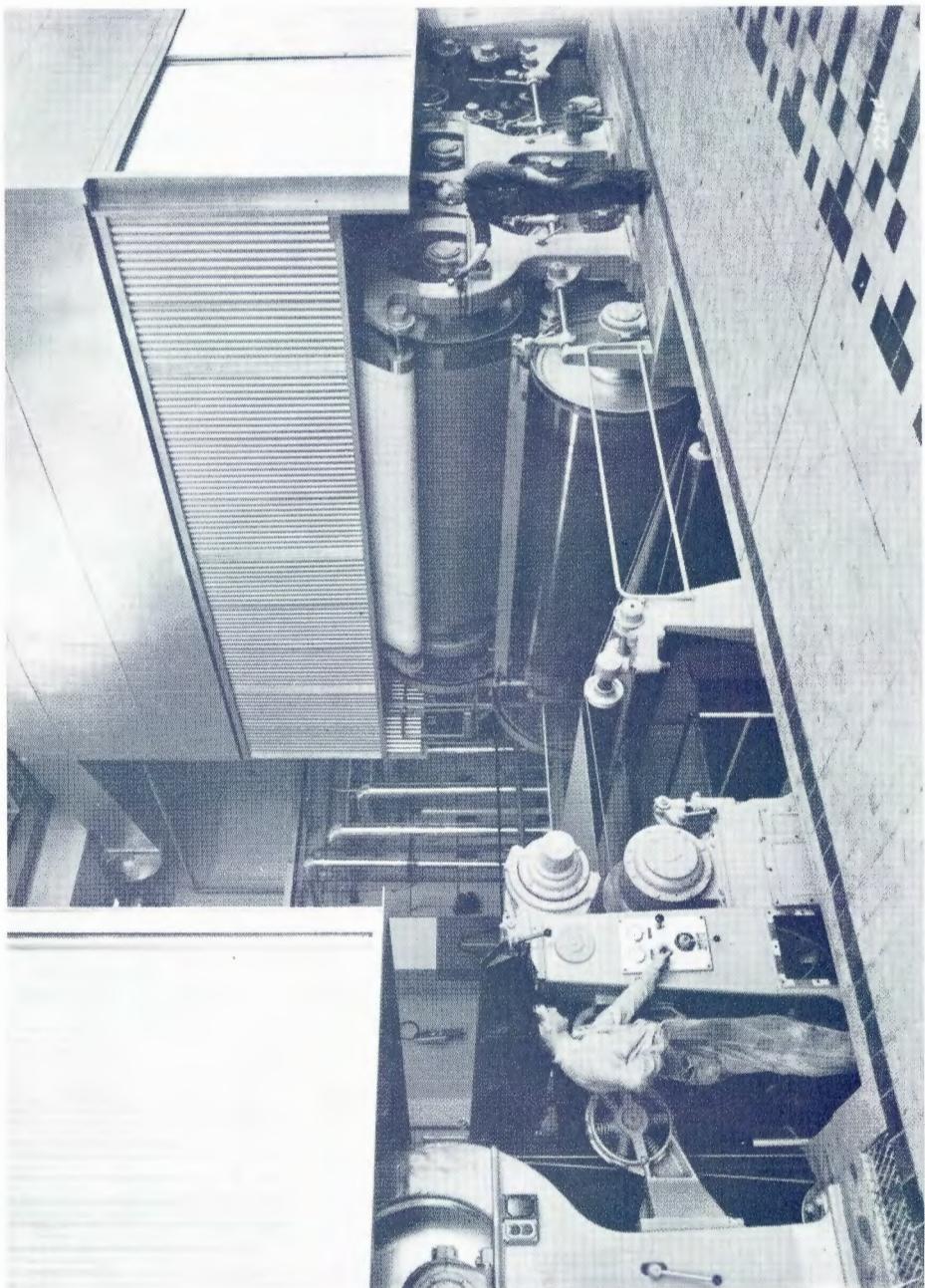
P.M. V. Wirepartiet.

229

214.

P.M. V. Pope-oppullingen.

Cellulosefabrikken

— utvidelse, modernisering

På initiativ av ingenier Lauritz Jنسen — i sin tid eier av Ranheim Vestre — ble det ved hjelp av trøndersk kapital bygget en sulfatcellulosefabrikk på Ranheim. Fabrikken kom i drift i 1884 med kun 1 cellulosekoker og var en ren cellulosefabrikk. Ranheims første papirma-skinn ble installert i 1890.

Som råstoff i de første årene fabrikken var i drift ble utelukkende benyttet tømmer. Eiendommelig nok var fabrikken basert mest på svensk virke i form av furukubb fra Jämtland. Denne skulle fraktes over Storlien med Merakerbanen som ble åpnet i 1881.

Opprinnelig ble ikke granslip regnet som naturlig sulfatvirke, og bakhon fra sagbrukene var ennu ikke prøvet.

I de første år ble all cellulose bleket, og da papirfabrikasjonen startet, var denne også basert på bleket masse med delvis tilsetning av mekanisk tremasse.

Siden starten i 1884 har cellulosefabrikken gjennomgått en rekke utvidelser og moderniseringer. Kokeriet f.eks. har blitt større og større etter hvert. Den første koker var liten med tilsvarende liten kapasitet, og utstyret ble heller ikke utnyttet i den grad som idag. I årenes løp har teknikken gjort veldige fremskrift — der er i dag langt flere material-kvaliteter å velge mellom foruten at en rekke betydningsfulle oppfinnelser og nykonstruksjoner har sett dagens lys.

Selve utnyttelsen av vedsubstansen er i dag også langt bedre enn i de første år, så det er derfor ikke så rart at kapasiteten har øket langt mer enn det maskinelle utstyr skulle tilsi.

Da vi bygget vårt nye sodahus med tilhørende elektrofilter og innndampningsanlegg, ble disse enheter rikelig dimensjonert med en fremtidig kapasitetsøkning for øye. Omtrent på

samme tid fullførte vi også vårt nye Dorr kontinuerlige kaustiseringsanlegg foruten at sileriet ble utstyrt med ytterligere en Biffarsil med kvistfanger og ettersil samt et nytt Oliver Young massefilter. Ovennevnte avdelinger skulle med små forandringer godt greie en døgnproduksjon av ca. 130 tonn cellulose.

Over året vil dette gi en produksjon av ca. 39 000 tonn, og nødvendig virketilgang kan settes til 195 000 faste kubikkmeter. Da vi ikke kan regne med å dekke det hele i form av bakhon, er vi nødt til å sikte på annet virke og da i første rekke tømmer.

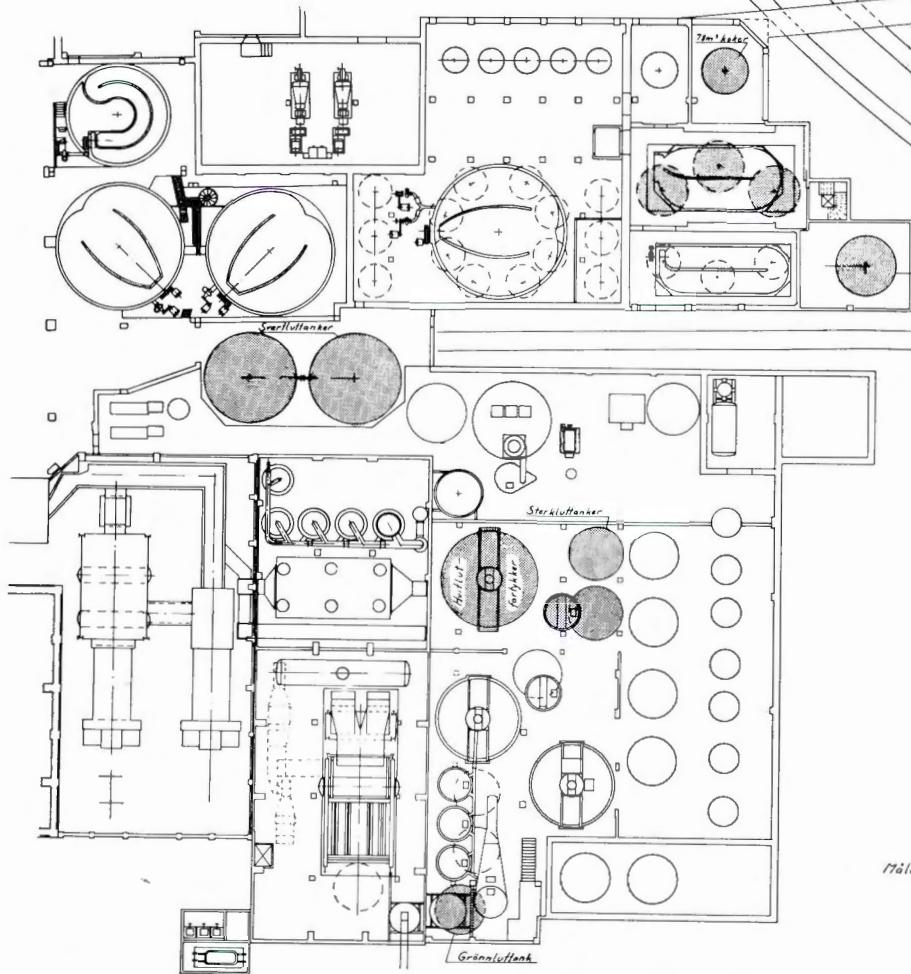
For å kunne greie ovennevnte produksjon har vi under utførelse diverse utvidelser og moderniseringer i cellulosefabrikkens øvrige avdelinger.

HUGGERIET, RENSERIET

For håndtering av tømmer er det allerede kommet opp en tømmerkran med 2 stk. 10 tonns elektrotaljer på huggeriets nordside. Disse elektrotaljer tar buntet tømmer fra bil, jernbane og fjærtraller. Buntene blir lagt ned på et matebord og går via en kort tømmerhest til rullebenken foran tømmerhuggstupet. Med noen små tekniske forbedringer vil dette anlegg lette håndteringen av tømmer vesentlig.

For å kunne lagre en del tømmer for f.eks. 25 à 30 driftsdøgn har vi under utarbeidelse planer for tømmeropplag på jordet mellom kontorveien og Reppeveien. Dette blir det sikkert anledning til å komme tilbake til senere.

Videre har vi under utførelse fundamenter for en ny flishugg, av samme type som hugg nr. 1, med tilhørende losseanlegg og matebord. Losseanlegget blir stort sett likt det nåværende for langhon, med 2 separate traverskranner.

Flisen fra den nye hugger skal blåses til en stor syklon som blir plassert utenfor renseriets sydvegg og derpå gå på en transportør tilbake inn til skrapetransportør over sålene.

I renseriet er det allerede installert et nytt såld av samme fabrikat som de gamle, men kapasiteten og såldet i seg selv er langt større.

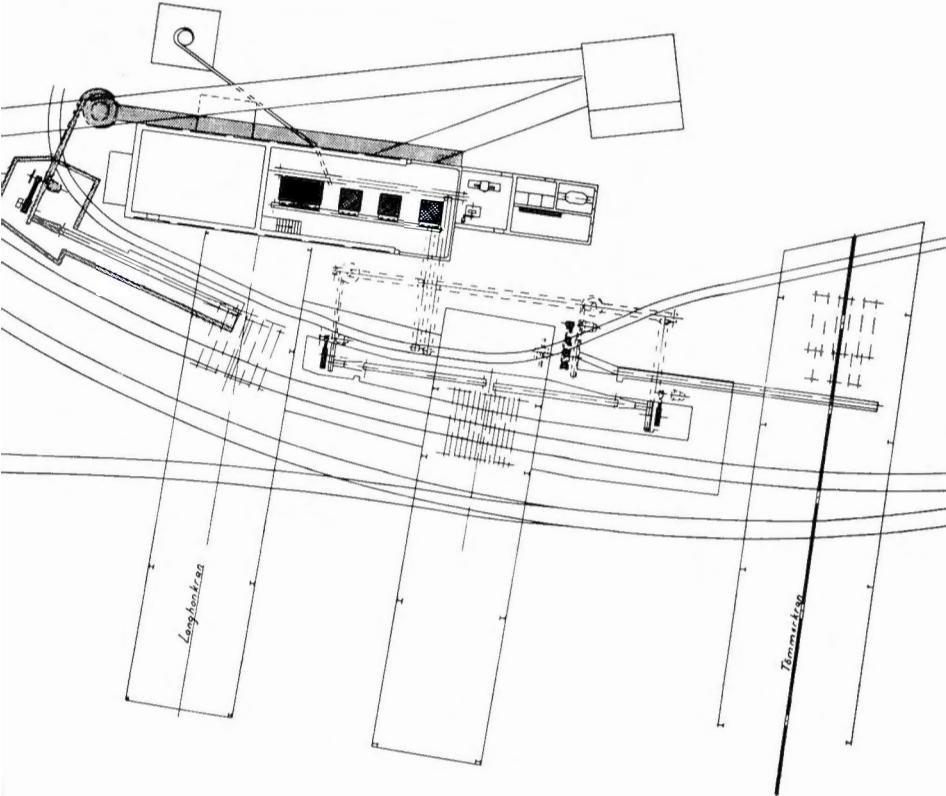
Til slutt kan vi nevne at den gamle flishugg nr. 2 vil bli utstyrt med en

ny 210 hk. motor, og at farten vil bli øket.

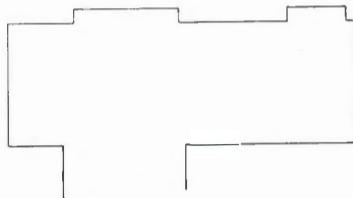
Rent maskinelt kommer huggeriet og renseriet til å stå sterkt rustet for en ytterligere produksjonsøkning.

KOKERIET — DIFFUSØRHUSET

Som alle vel har sett, har vi allerede satt på plass en ny koker — nr. 7 i rekken. Denne er på 78 m³ — nøyaktig 3 ganger så stor som våre 5 gamle kokere. Kokeren vil bli utstyrt med Schauffelberger sirkula-

3 8 5m

Utvendige av sellulosefabrikken
ved %Ranheim Papirfabrik
1960-61

sjonsutrustning med hydraulisk be-tjente ventilér samt Foxboro pro-gramkoking.

De tilhørende 3 stk. 78 m³ diffusører med separat diffusørkum skal placeres i det gamle kaggehus. Våre 3 stk. varmtvannskagger er allerede erstattet av en ny stor varmtvannstank placert i nytt hus ved siden av diffusørhuset mot veita.

Diffusørene for 78 m³ kokeren skal benytte samme blåserør og svingvogn som 52 m³ kokeren, og vi skal for-

søke å anordne en sikring så ikke noen skal finne på å blåse 78 m³ kokeren over på en 52 m³ diffusør.

Våre 5 stk. 26 m³ kokere vil også bli utstyrt med Foxboro program-koking for automatisk styring av oppkjøringen.

Likeså vil doseringen av sterke- og svartlut til samtlige kokere skje automatisk.

«Hvordan skal dette foregå?» er det sikkert mange som vil spørre om. I tårnet ved siden av flisbingene har

vi stående 3 stk. sterkluttanker og 3 stk. svarluttanker. Hver av disse tankene vil bli utstyrt med en såkalt Foxboro d/p celle. Denne måler eller indikerer nivået i tanken og sender et lufttrykk til et registrerende instrument montert i et panel. Lufttrykket er proporsjonalt med nivået i tanken. Ved hjelp av en innebygget indikator i det registrerende instrument kan tanken tappes ned til et bestemt nivå. Dette svarer da til bestemt antall m^3 lut.

Nivåmåleren er utstyrt med Rotax-kontakter som over en magnetventil styrer avstegningsventilene for tiløpet og avløpet fra tankene.

Hvert kontrollpanel vil forøvrig bli utstyrt med en treveisbryter slik at man i nødsfall også kan håndkjøre doseringen. Nødvendige signallamper blir videre montert på panelet.

Denne type doseringsutstyr er av amerikansk opprinnelse og er i bruk på en rekke cellulosefabrikker.

Vi har nå en tid hatt en ny type kokerlokk installert på koker nr. 5. Dette er et hurtigvirkende kokerlokk av tysk konstruksjon, fabrikert av Maschinenbau Scholz & Co. Lokket har vist seg å være meget effektivt i bruk, og vi har bestilt samme type også for våre øvrige kokere.

LUTTANKER I SODAHUSET

Som et ledd i cellulosefabrikkens utvidelse har vi nå en tid hatt i drift 2 stk. store svarluttanker, hver på ca. $350 m^3$. Den klinkete svarluttank, som nå er fjernet til fordel for de nye, var på ca. $150 m^3$.

Mellom sodalutklarer og kalkleskeren skal vi installere ytterligere en grønnluttank på ca. $75 m^3$. Likeså har vi i bestilling 2 sterkluttanker, hver på ca. $110 m^3$, til erstattning for to av de i driftværende tanker.

Det er selvfølgelig av stor betydning for driften i de forskjellige avdelinger at det finnes tilstrekkelig tankvolum for utjevning av lutmengdene.

Til erstattning for det svarlutfilter vi har i forbindelse med oksydasjonsanlegget har vi i bestilling et nytt filter av samme fabrikat, men med en

vesentlig større kapasitet. Filtret vil bli plassert der det nåværende står.

DORR KONTINUERLIG KAUSTISERING

Selv om ikke dette anlegget er så svært gammelt, har vi funnet det riktig å installere en ny hvitlutfortykker. Cementstøberiet har allerede utført det meste av de bygningsmessige arbeider, men det gjenstår å utføre selve fundamenteringsarbeidene for den store fortykker.

Dimensjonene og kapasiteten for den nye fortykker blir en del større enn for den som nå er i drift. Diameteren er hele $8.0 m$ og høyden er $9.3 m$. Kapasiteten er beregnet til $450 m^3$ hvitlut pr. døgn. De tilsvarende tall for den nåværende fortykker er diameter $6.5 m$, høyde $8.0 m$ og kapasitet $300 m^3$ pr. døgn.

Den nye fortykker får videre egne diafragmapumper og rekaustiseringskar.

Ved et eventuelt uhell på en av de forholdsvis kompliserte fortykkere har vi på denne måte en bra reserve i beredskap.

Som det vil fremgå av ovenstående, er det ganske mange jern vi har i ilden på en gang når det gjelder cellulosefabrikken. For å gi et lite bilde av hvor de forskjellige enheter vil bli plassert, har vi tatt et utsnitt av vår fabrikkplan som viser huggeriet, kokeriet, diffusørhuset og sodahuset. Som det fremgår av denne, får vi et velordnet anlegg selv om plassforholdene enkelte ganger under planleggingen har skaffet oss en del bryderi.

Til slutt kan nevnes at en såvidt stor nyinvestering selvsagt krever en god del kapital. Overslaget gikk opprinnelig ut på 3,4 million kroner, og dette ser ut til å holde.

I de enkelte avdelinger hvor arbeidene pågår er det selvfølgelig uhyre vanskelig å unngå en del rot som følger med fundamentarbeider, stillasjebygging, forskalling, armering, støping og til slutt selve monteringsarbeidene, men vi får trøste oss med at det blir så meget bedre etterpå.

Harry Roger Olaussen.

Sørlandstur

En søndag sist i mai triller en buss ut fra Oslo med en flokk glade og forventningsfulle papirarbeidere «ombord». Det er forbundsstyret i Norsk Papirindustriarbeiderforbund som skal en tur til Sørlandet for å se på forholdene i treforedlingsindustrien i denne del av landet. Det er høve for styremedlemmene bedre halvdel å være med på slike turer — dette som et plaster på såret for at de så ofte må finne seg i å være «hele uken alene» — så det er en fyldig representasjon for det svake kjønn med på turen. Forbundets tidligere formann Edv. Stenkleiv er også å finne på et av setene i bussen. Han er nå 73 år, men i fin form og full av historier fra de gamle «gode» dager. Det er alltid hyggelig og interessant å slå av en prat med den gamle hedersmann.

De første milene er det å kjøre i kø, for det er søndag, strålende vær og stor utfart, så først da vi har passert Drammen får vi mer alburrom. Vi kjører på den sørlandske hovedei gjennom Vestfold. Vi ser et åpent og vakkert landskap med store velstelte gårder, og langs veien ligger små klynger av småhus i mer moderne stil med grønne plener, frukttrær og blomster omkring. Særlig i omegnen av Sandefjord er det mye pent å se. Her bor nok hvalfangerne, tenker vi, det er tydelig at de har brakt (h)valuta til distriktet!

Vi passerer Larvik, men har ikke tid til å besøke Fritzøes store moderne tresliperi som ligger her. Vi får likevel en orientering om bedriften av Josef Hansen som er medlem av forbundsstyret og arbeider hos Fritzøe.

Veien opp fra Larvik er så bratt at den er lagt i en sløyfe med bru over kryssingspunktet — først er vi trollet under bruhaugen, men straks etter er vi bukken Bruse oppå den!

Den sørlandske hovedvegen, som hit til har vært den reneste autostrada, gjør seg nå mer og mer fortjent til sitt dårlige rykte. Folkevittigheten har gitt den navnet «Risteveg 40», og det forstår vi så godt. Men det er utbedringsarbeid igang over alt, så

om noen år blir den nok fin. Det er i hvertfall en liten trøst.

I Brevik stanger bussen nesten borti hushjørnene idet vi åler oss gjennom smugene, og byen blir øyeblikkelig omdøpt til Trangvik!

Her må vi på ferje over det smale innløpet til Eidangerfjorden, men ferjetrafikken her synger på siste verset, for nå bygges det bru. Himmelhøye tårn raker til værs på begge sider av sundet. Brua må være så høy at skipene kan slippe inn til Norsk Hydros anlegg på Herøya. Om noen år vil tusenvis av tonn Ranheims-papir i form av gjedningssekker passere under bruspennet på sin ferd til fremmede land. —

Vi overnatter i Kragerø — en koselig småby i typisk sørlandsstil. Men «språklig» sett er vi ennå på Østlandet. Folk snakker fremdeles med tunga og ikke med halsen — det gjør de ikke før i Tvedstrand og Arendal.

Ikke langt fra Kragerø ligger tresliperiet Kammerfoss, og dit går turen dagen etter. Det er en liten, men moderne bedrift, og på en måte enestående i Europa. De tørker nemlig tremassen på et spesielt tørkeanlegg og kan levere et produkt med ca. 95 % tørrstoff. Vanlig tremasse er 50 % våt, og det betyr at det i en skipslast av denne vare er nesten like mye vann innabords som utabords.

I massen fra Kammerfoss er det altså bare ubetydelig med vann, og store transportutgifter kan dermed spares. Men en så tørr masse ville bli vanskelig å løse opp som vanlige ark, og derfor blir massen revet opp i bitte små biter før den pakkes i baller.

Den tørre massen har også den fordel at den ikke er utsatt for angrep av sopp, noe som gjør lagring av vanlig masse til et problem.

Fra Kammerfoss går turen videre «over berg og dype dal». Landskapet i Aust-Agder er for det meste sterkt kupert, og vi føler oss nok så inne-stengt der vi kjører mil etter mil mellom høye, mørke skogåser.

Hovedveien går her et stykke inn i landet, og det er lenge mellom hver gang vi får et gløtt av sjøen. Men vi

De store tremassefabrikene tar alt grantømmeret — men furua venter på tiltak og kapital.

muntrer oss med en sang eller to. Vår fortrinnelige trubadur Markussen fører an på mandolinen, og etter som han er kasserer i forbundet har han en særlig forkjærlighet for «Pengegaloppen». —

Ved Fjære stopper vi for å se på den eldgamle kirke der. På kirkegården står en bauta til minne om Terje Viken som i følge salig Ibsen skal være gravlagt her. Nå er jo både Terje Viken og historien om ham oppdiktet, men Ibsen har sikkert mens han var apotekerlærling i Grimstad, funnet forbildet til både mannen og historien i traktene her omkring. Det var nok mange som rodde til Danmark etter korn i nødsårene 1808—1809.

Den eldste del av Fjære kirke er fra kristendommens første tid i Norge, har de lærde funnet ut. Over inngangsdøren henger et mannhode hugget i stein. Det skal være fra et

gudehov og er den eldste steinskulptur som er funnet her i landet.

Innvendig er kirken bevart som den var i middelalderen. Plassene var delt etter kjønn og rang. Mennene skulle sitte på solsiden, kvinnene på skyggesiden. Offiserene og embetsmenn hadde de gjeveste plassene lengst fremme, så kom bøndene og til slutt almuen. De siste var plassert på et slags galleri helt opp under taket.

Det er kirketjeneren som forteller dette. Han forteller også en merkelig historie om en liten prinsesse, et barn som en gang var blitt funnet drivende død i sjøen. Hun lå på en silkepute. Ingen fikk noensinne vite hvem hun var eller hvor hun kom fra, men etter som hun lå på en silkepute måtte hun være en prinsesse. Legenden hadde holdt seg levende i folks fantasi gjennom alle år, og silkeputen var blitt oppbevart blant klenodiene i kirken.

*Her ligger titusener av tylfter med tømmer, som skal slipes
på Risør Tremassefabrikker.*

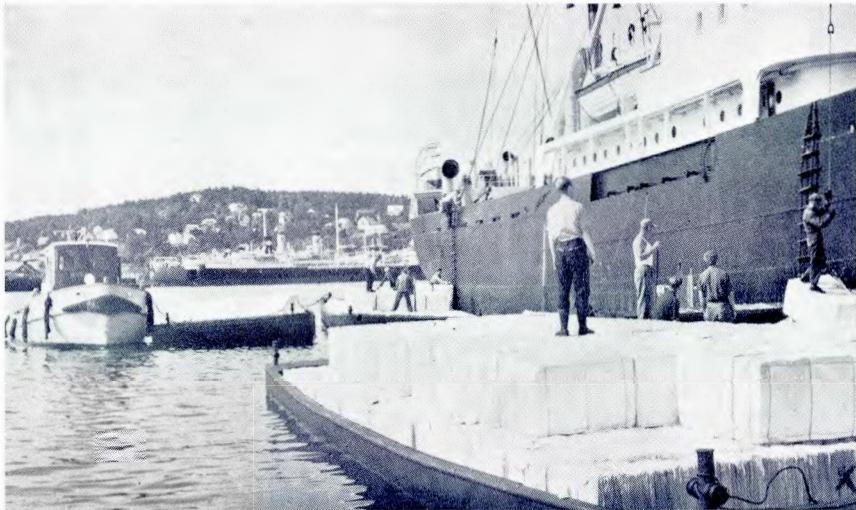
Han forteller også at det under koret ligger gravlagt en kjempe av en mann; han er omkr. 2,10 m lang, men en antar at han har vært 2,20 m mens han levde. Han skal ha vært fogd i Arendal.

Det kjennes nesten godt å komme fra middelalderen og ut i solskinnet anno 1960 igjen. Nå går turen uten stans til Kristiansand, Sørlandets hovedstad. Byen hilser oss velkommen

med en praktfull solnedgang over holmer, skjær og sjø.

Dagen etter ser vi oss om på Hunsfoss fabrikker som ligger et stykke ovenfor byen, ved elven Otra.

Det er en stor og allsidig bedrift med både tresliperi, sulfitecellulosefabrikk og papirfabrikk. De lager for det meste tynt papir av forskjellige typer og farger. Vi merker oss at papirmaskinene her kjøres helt plan-

Tremasseutskipning fra Rygene Træmassefabrikker.

messig. Hver maskin har sitt bestemte gramvektsfelt. En maskin kjører f. eks. bare gramvekter fra 17–30, en annen fra 30–50 gr. o.s.v.

Det kjøres delvis helkontinuerlig, og mannskapssstyrken er ca. 900 mann. Men en venter å gå over til full helkontinuerlig drift, og arbeidsstokken vil da øke til ca. 1000 mann.

Bedriften har hittil hatt for lite råstoff, og har måttet kjøpe inn betydelige mengder finsk kubb. Det er mye furu på Sørlandet, men lite gran, og inntil for noen år siden var det bare gran som kunne brukes av sulfatfabrikkene. Nå har det imidlertid, b. a. ved Hunsfoss, vært forsøksdrift igang med furu som råstoff, og med tilfredsstillende resultat. Nytt er det også at en har gått over til å bruke magnesium under kokingen.

Hunsfoss venter seg nå mye av sørlandsfurua, men vi forstår at det fremdeles er problemer tilstede. Det er flere som er interessert i furua, bl. a. har det vært snakk om å bygge en sulfatfabrikk. Det er dragkamp om tømmerstokken, her som på mange andre steder sørpå.

Etter besøket på fabrikken kjører vi til Hunsfossheimen. Det er feriehjemmet til Hunsfossarbeiderne som heter så, og det ligger noen mil len-

ger opp — oppi heia, som sørlendingene sier.

Eiendommen ligger like ved et stort vann og er et sant ferieparadis med rikelig høye til fiske, jakt og bærplukking, samt det viktigste — avkobling. Det er da også flittig besøkt til alle tider av året.

Dette er vendepunktet på turen. Da vi ute på kvelden tar avskjed med Hunsfossheimen og setter oss i bussen peker nesen hjemover.

Tilbaketuren, som starter fra Kristiansand neste morgen, blir lagt om kysten, og vi tar en titt innom alle de idylliske småbyene som ligger der som perler på en snor.

Et stykke fra Arendal svinger vi av og besøker Rygene tresliperi. Det skiller seg ikke ut fra andre tresliperier, men de har egen stor kraftstasjon og egen lakse-elv. Og i likhet med oss trondere kan de synge — «Nidelven stille og vakker du er» — for elven her har nemlig samme navn som den som renner gjennom vår egen by.

Besøket på Rygene sluttet med en strålende båttur ut til den sørlandske skjærgård med de to slepebåtene som hører bedriften til. Vi går i land på en øy og besøker et gammelt skipperhus slik det var i seilskipstiden, og

vi tenker — her har også Gabriel Scott vært og sett seg om. Det rår den samme stemning og atmosfære her som i mange av bokene hans. Men du verden for et barbarisk slit det måtte være for kvinnfolkene i et slikt hus! Mesteparten av det som trengtes av mat og klær måtte lages hjemme, og med de mest primitive midler. En forstår vår egen tid adskillig bedre etter et slikt museumsbesøk.

Den siste bedriften vi besøker er Risør Tremassefabrikk som er det største tresliperi på Sørlandet. Det er også det eneste sliperiet som har gått over til fast helkontinuerlig drift.

En kan ikke unngå å merke seg at treforedlingsindustrien i denne landsdelen er svært ensidig — det går hovedsakelig ut på tremasse. Tremasse-

produksjon er kraftslukende og råstoffslukende, men den skaper liten sysselsetting. Det er vel ikke sannsynlig at landet har råd til å fortsette og eksportere så mye foredlingsarbeid i lengden.

Turen slutter slik den begynte — i rullende kø, men denne gang mot Oslo. Værer er det samme flotte som det har vært på hele turen (Styggeværet sørpå begynte jo ikke før etter St. Hans.)

Inntrykket som sitter igjen er det beste — vakker og egenartet natur, mye nytt og interessant, og en strålende gjestfrihet over alt.

Neste år kan det bli tale om et besøk i Trøndelag. Det går ennå fra sagn sørpå om den sjø-ørreten som ble servert på Saltøya i 1953!

A. J.

70 ÅR

Det er fire år siden Otto Underhaugs ruvende skikkelse forsvant fra fabrikken, men det var først den 4. oktober i år at han passerte aldersgrensen. En trafikkulykke satte i 1956 bom for hans nærmere 50 års virksomhet ved bedriften.

Underhaug kom til Ranheim i 25-årsalderen og var da ikke helt ukjent med treforedlingsindustrien. Han er oppvokset i Stjørdal og fikk som 17 års gutt ansettelse ved Meraker Tresliperi hvor han arbeidet inntil dette brant ned i 1909.

Her på Ranheim er det som sodahusmann vi kjenner Underhaug best. Stedig og pålitelig i all sin ferd. Var det noe utenom det vanlige som skulle utføres, var omkvedet: «Snakk med Storen». Da visste man at saken var i de beste hender.

Det er vel ingen avdeling i bedriften hvor den tekniske utvikling er blitt så tydelig demonstrert som i sodahuset, og hvis ulykken ikke hadde vært ute, hadde Underhaug fått oppleve hele 3 utviklingstrinn. Det måtte ha vært en stor tilfredsstillelse å avslutte arbeidsdagen i Tomlinson-anlegget etter å ha stått i rek og damp og smell i så mange år, og vi

beklager meget at Underhaug ikke fikk denne velfortjente opplevelsen.

Underhaug har vært en ivrig fisker og friluftsmann, men nå er det nok den gleden som hans gode håndlag skaffer ham i praktisk virksomhet innen hjemmets fire vegger som kører tiden for ham.

A. M...

70 ÅR

At det går an å være ung av sinn og skinn selv om dåpsattesten viser at man tilhører «gammelkaillan», er John Horrigmo et glimrende bevis på.

8. oktober kjørte han frem sine siste storfull opp i diskrittavdelingen og trakk seg med heder tilbake etter over 50 års arbeide i bedriftens tjeneste.

Horrigmo kommer egentlig fra Selbu, men da han bare var 3 år da familien flyttet til Ranheim, må han vel regnes som ekte Ranheimsbygg.

Det var vanlig i gamle dager at ungdommen måtte tidlig ut i arbeidslivet, men det var vel litt av en rekord når den gode John fikk sin første jobb i 9 års alderen. Han ble da gjetergutt hos Solberg på Presthus for 15 øre dagen og kosten.

Det å gjete kyrne i innmarken var ikke særlig spennende, og den foretagsomme unge herre tumlet med planer om å komme seg ut i større forhold. Han fikk peiling på en gjeterjobb i Flå. Foreldrene syntes imidlertid John var for ung til å reise ut, men 11-åringen ordnet saken pr. kor-

respondanse og strøk avgårde. Gjetingen ble nå ikke den opplevelsen i skog og mark han hadde drømt om, for kyrne ble sluppet ut om morgenen og fikk greie seg selv til de ble hentet om kvelden. I mellomtiden ble det å utføre forskjellige gårdsarbeid.

Den første jobben for den nybakte gårdsgutten ble forøvrig å gjøre ren grøtgryta, noe som han fant så forsmedlig at han skyndsomt fortrakk til vedskjulet hvor gryta som ble etterleveret dit ned, hurtig forsvant under vedhaugen som vokste raskt.

Horrigmo likte seg svært godt på gården og ble der til han i 1905 reiste hjem for å gå for presten. Etter konfirmasjonen var han et halvt års tid på en gård i Klæbu og kom så tilbake til Ranheim hvor han bl.a. arbeidet som kjører hos Darel.

Da han var fylt 17 år, fikk han lyst til å prøve fabrikklivet og ble ansatt som rammegutt. I dette faget ble det fordret stor dyktighet, for var ikke rammen på millimeteren etter oppskriften, ble dette gitt til kjenne ved at Severin Saksvik, som da var pakker, tredde rammen nedover hodet på den uhedige snekker.

Etter 3 års virksomhet i Rambua, mente Horrigmo at tiden var inne til å begynne i maskinen, men da Wahlberg ikke hadde noen jobb ledig her, ble det overflytning til byggmesterens avdeling, hvor han kom med i arbeidet på den nye turbinledning — en oppgave som hadde sine dramatiske sider. En dag kom Lundberg på besøk, og spaserstokkens rotasjonshastighet viste at «Sjuttan» ikke akkurat var i godlune. Tre av kyrne hadde krepert etter å ha spist mørnje, og en fjerde holdt på å stryke med. Horrigmo fikk dog raskt overbevist Lundberg om at han var tilsatt som rørarbeider og ikke som gjeter.

I 1912 begynte Horrigmo på teglverket og arbeidet der i 5 år. Det var et hardt, men trivelig arbeid.

Fra 1917 til 1919 var Horrigmo i fjæra, hvoretter han dro til Sundalens Sprængstoff-fabrikk. Da denne ble nedlagt i 1921, gikk veien tilbake til Ranheim med arbeid i forskjellige

avdelinger inntil han i 1942 havnet i diskrullavdelingen, hvor han snart ble førstemann. Dett var en stilling som riktig passet for Horrigmo — ordensmann til fingerspissene, arbeidssom, bestemt og omgjengelig. Horrigmo tålte ingen slinger i valsen. Det var ikke anledning for diskurrerne å velge og vrake storruller.

Man måtte ta det onde med det gode slik som førstemannen bestemte, ikke snakk om annet. Alt ble ordnet på en slik måte at overordnede og avtakarne av storrullen var like tilfredse med Horrigmos virksomhet og det må vel sies å være et godt vitnesbyrd om vel utført hvert.

A. M...

60 år.

Marie Johansen

23/12 -60

50 år.

Otto Henriksen

12/2 -61

Slekters gang

Familien **Henriksen**, Kleiva, Reppe. Henrik Andersen kom fra Åsgjerde og bosatte seg på Kleiva som da var byksel under Nedre Ranheim, og det var Kristian Ranum som den gang drev Nedre Ranheim. Henrik jobbet på Rotvold og i helgene lånte han hest der og drev jorda på Kleiva med.

Henrik var ikke ansatt i Fabrikken, men når vi nevner disse tingene så er det for å ha en viss bakgrunn for familien **Henriksens** opprinnelse. Dessuten så var Kleiva en gang en del av Nedre Ranheim, og denne gård fikk som kjent senere sterkt tilknytning til Ranheim Papirfabrik ved at fabrikken overtok gården.

Henriks sønner Hans og Martin fant sin plass i fabrikken tidlig. Begge ble maskinførere, og Hans ble dessutan formann. Hans Henriksens sønner Jakob og Otto er ansatt i fabrikken. Likeså Jakobs sønner Svend, Torbjørn og Øistein. Hans Henriksens kone Laura, var også i sine unge år ansatt i fabrikken.

Martin hadde ingen barn som begynte i fabrikken. Martin var en rolig avbalansert type, men ikke så ro-

lig at han fant seg i alt. En liten episode: En lørdags aftenstemming på Reppe med taterlagsmål, politianmeldelse og etterfølgende arrestasjon. Martin er uvitende om affæren da han kommer ruslende etter veien i dype tanker med en tomsekk under armen. To tatere som hadde unngått politiet kom også gående. Et det deg din skinnhellige hykler som har ringt til politiet, sa den ene og grep fatt i Martin. Ta det med ro no, ta det med ro, sa Martin. Vi skal lære deg å ta det med ro, sa tateren og trakk kniven. Nei, ta det med ro så skal vi prate litt om saken, sa Martin. Men tateren for på Martin på nytt. Nei, no må du ta det med ro ellers så tar æ i dæ, sa Martin. Tateren gikk på igjen. Da kastet Martin tomsekkens fra seg, tok fatt om livet på tateren med begge hender, løftet ham opp og ristet ham lenge og ettertrykkelig, hvoretter han satte ham ned på marka igjen og sa: Hvis du itj tar det med ro no, så tar æ i dæ igjen. Det hører med til historien at Martin den gang var en mann på omkring 70 år.

E.

Hans Henriksen

Laura Henriksen

Martin Henriksen

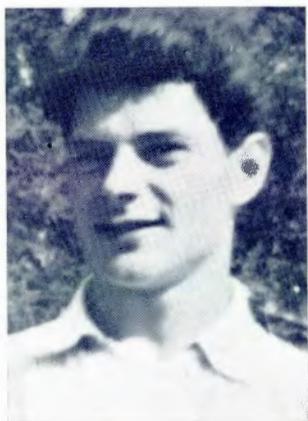
Jakob Henriksen

Otto Henriksen

Svend Henriksen

Torbjørn Henriksen

Øistein Henriksen

Ranheim lager historie I PAPIRBRANSJEN

Tingene beveger seg fort nå om dagen. Presidenter, premierministre og diktatorer flyr fra den ene kant av verden til den annen uten pusterom, og det er blitt en dagligdags affære at satelitter sverver rundt vår gamle klode i svimlende fart. Men enda er det dog ikke blitt vanlig å sende papir luftveien.

Da Ranheim i juli sendte et parti på hele 6 000 kg med fly fra Værnes flyplass til Teheran, Iran (Persia), var det faktisk en begivenhet i papirets historie. Det var første gang et

kvantum av betydning ble sendt luftveien, og så gikk forsendelsen til og med helt frem til et oversjøisk land. Flyet ble lastet helt fullt direkte for Iran, mens ca. 500 kg måtte gå med et vanlig passasjerfly via London til Østen.

Det gjaldt et papir som brukes til spesialformål og som måtte hurtig frem for å få fullført et viktig arbeide. Frakten utgjorde ca. kr. 60 000, og det er mer enn 6 ganger verdien av selve papiret levert der ute på vanlig måte. *A. Efschén.*

GEVINST- OG TAPSKONTO FOR 1959**UTGIFTER****INNTEKTER**

Eiendoms-, brann-, og motorvognskatt samt elektr.avgift til staten	128.197,68	Driftsresultat før avskrivninger, renter, skatter etc. er fratrukket	7.366.800,76
Avsatt til skatter til stat og kommune for året 1959	1.275.000,00	Gevinst v/salg av varige driftsmidler ..	117.149,00
Renter av pantegjelden	207.125,00	Hus- og grunnleier, vann- og strøm- avgifter	122.274,66
Overprisavskrivning på nye anlegg og anlegg under arbeid	2.166.382,31	Diverse nøytrale inntekter	289.800,39
Ordinære avskrivninger på anleggene	2.220.392,52		
Avskrevet på bindende varekontrakter	690.900,00		
Andre avskrivninger/avsetninger ifølge skattelovene	134.776,22		
Pensjoner til funksjonærer og arbeidere	138.233,73		
Bidrag til forskning	86.910,00		
Avsatt til reservefondet	210.000,00		
Nedskrevet på tidl. oppskrivninger ..	638.107,35		
	7.896.024,81		7.896.024,81

STATUS PR. 31-12 1959

A K T I V A

Tomter, bygninger, maskiner, skip, transportmidler, anlegg under arbeid	17.856.912,40
Verdipapirer	554.319,65
Varebeholdninger inkl. varekontrakter	4.619.800,00
Diverse tilgodehavender	6.990.384,19
Bankinnskudd og kontanter	1.560.471,86
Båndlagt skattetrekkmidler	292.285,00

P A S S I V A

Aksjekapital	1.950.000,00
Reservefond	10.380.000,00
Reguleringsfond	427.106,17
EGENKAPITAL	12.757.106,17
Avsetning til dekning av avskrivninger på anlegg under arbeid	3.500.359,42
Avsetning til dekning av mulige tap på fordringer	649.000,00
REGULERINGER	4.149.359,42
Langsiktig gjeld	4.800.000,00
Avsetning til dekning av ikke tilgjennede skatter	1.275.000,00
I lignet, men ennå ikke betalt skatt	597.636,00
Forskuddsskatt inn- trukket fra arbeidere og funksjonærer	292.285,00
Diverse kortstiktig gjeld	7.612.786,51
	14.577.707,51
Utbytte til aksjonærene: mot overførsel fra 1958 og regulerings- fond	390.000,00
GJELD	14.967.707,51
	31.874.173,10
Garantiforpliktelser	140.885,00

Revidert 28/3 1960.

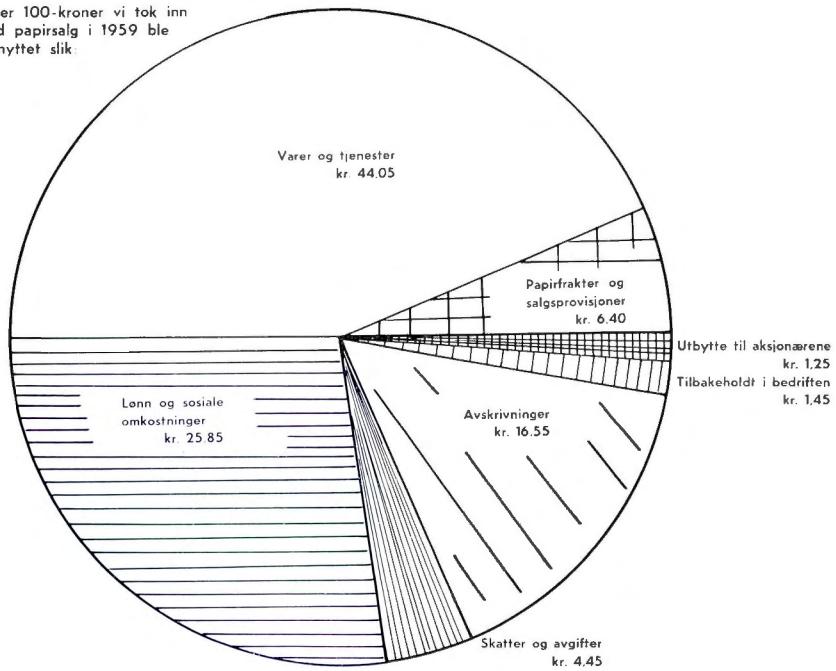
OLAV SKREEN

statsaut. revisor

RANHEIM, 31. desember 1959.
28. mars 1960.

Thorry Kiær. N. O. Young Fearnley. S. A. Solberg. Nils Astrup.

Hver 100-kroner vi tok inn ved papirsalg i 1959 ble benyttet slik:

Årsregnskapet 1959

Året 1959, som på verdensmarkedet var preget av avsetningsvanskeligheter og sviktende priser, ble likevel et godt år for A/S Ranheim Papirfabrik.

Arsaken ligger først og fremst i at det lykkes å opprettholde full drift, samt at de gunstige virkninger av kapasitetsøkningen i cellulosefabrikken fikk virke hele året.

Årets gevinst- og tapskonto viser et driftsresultat på vel 7,3 mill. kr. For å komme frem til overskuddet, må imidlertid fratrekkes de forskjellige utgifter som er spesifisert på debetsiden.

Den skattbare inntekt er ca. 2,170

mill. kr., og det er satt til side 1,275 mill. kr. til inntekts- og formueskatt til stat og kommune.

Overskuddet kr. 848.107,35 er dels brukt til lovmessig avsetning til reservefondet (kr. 210.000,—) og dels til sanering av gamle oppskrivninger som bl. a. skriver seg fra tap i de vanskelige mellomkrigsårene. — Forrentningen av egenkapitalen (aksjeutbytet) er denne gang tatt fra det frie reguleringsfondet og fra resten av overskuddet fra 1958 — se passivapostene i status.

På tilsvarende måte som ifjor har vi laget den såkalte «inntektskronen» som bedre anskueliggjør hvordan inntekten ved salg av vårt papir disponeres.

Sykkel eller bil

Kristian Ebbesen har ikke motor-dilla i nevneverdig grad, men derimot priser han trampsykkelens egenskaper. Siste sommer «trødde» han i Rørostraktene og kom blant annet til Hådalen. I skogene der finnes verdens flotteste trampsykkelveier, sier han. Han kom blant annet til traktene hvor den kjente eneboeren Stor-Hans levde. Stor-Hans var en kjempestor svenske som levde i skogene av jakt og fiske, og bodde i jordgammer som han hadde flere av rundt i terrenget. Da Stor-Hans døde (de fant han sittende død på en stubbe, og hans tre hunder holdt trofast vakt), ble han begravd på en liten lysning i skogen hvor det nå står et lite kapell.

Det fortelles mye om Stor-Hans. Dagfinn Grønoset har skrevet en bok om denne karen. Blant annet sier han at Stor-Hans hadde stående tønnevis av multer og ørret i gammene sine hvor det hersket en mørnster-gyldig orden. Han levde etter den uskrevne lov at bua eller hytta skal være i den stand når en går, som da en kom. På disponent Overwien sin hytte «Tunnabu» på Tynset henger en slik regel innrammet. Det kan avstekkomme mye rart hvis reglen skal følges til punkt og prikke. Se neste side.

Fru Ebbesen ved kapellet.

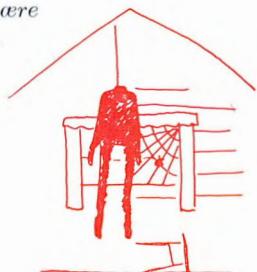

K. Ebbesen ved bautaen til Stor-Hans

Forstmester Røkkum gikk tur over fjellet
med vennen herr Wiegand. De startet ved gry
og vandret til dagen begynte å helle,
da fant de en hytte til nattely.
«Det er en regel», sa Røkkum, «en hytte skal være
slik når en går, som den var da en kom».
«Ja, det er det første en skogsmann bør lærc»,
sa Wiegand, og så seg bekrefte om.
Nu hadde de tenkt å la maten smoke
og ta seg en klunkom av livets vann.
så ruslet de inn. Men se der! Under taket
hang det en stille stendau mann.
Tja — de var sultne og hugne på drammen,
og blås i en dauing. De skar ham ned
og satte ham stille og pent på trammen
utenfor — hvorpdå de spiste i fred.
Etterpå fant de seg hver sin køyje
og sovnet ogsov som de mødige gjør.
Da morgen kom ville begge nøye,
påse at alt var fullstendig som før.
De slukket på grua og lukket og stengte
etterat frokost var inntatt med dram,
men ute på trammen satt ennu den hengte,
og hva skulle guttene gjøre med ham.
«Hør» hvisket Wiegand — «hjelp til med å bære,
vi henger ham opp igjen — her har vi tom».
«Ja,» svarte Røkkum «for hytten skal være
slik når vi går, som den var da vi kom».

Litt om garderobeskapene

Rundt om i fabrikken har vi i alt noen hundre garderobeskap, som på mange måter er et sorgens kapitel. De er tenkt som en hjelp til å bedre de hygieniske forhold og har kostet adskillig tusen kroner i anskaffelse.

På verneutvalgets runde konstateres stadig de samme forhold, på få hederlige undtagelser nær. —

I bunnen av skapet har vi som regel et selsomt utvalg av flere par gamle, osende, utgåtte sko, godt krydrert med støv og småskitt, kanskje garnert med 1 ½ strømpe eller andre lekkerbiskener.

I midten — ved siden av bruksjakken — øyner vi restene av pulloveren tante Malla strikket til oss i 1938, og under denne, restene av en overall som ikke engang kan brukes om vi fikk en utpreget skittjobb.

På hyllen — ved siden av eller under lua vi bruker, ligger gammellua. Den beskriver vi ikke nærmere. Her ligger videre en gammel og ubrukelig kaffeflaske, et avbrukket hammerskaft, ½ fil, 3 skruer og ¾ utslikt lagerskål og 1" skiftnøkkelen uten overkjeve, godt tildekket av 1 hekto pussegarn, samt en tom sigaretteske.

Ved siden av det uhygieniske, representerer noen av disse ting en konstant brannfare.

Hjemme har vi kona på ryggen som med jernhånd holder orden i sakene. Men hva kan vi gjøre ved dette på arbeidsplassen? Dette er ikke lett å besvare. Skapet betraktes som en privat sak, og den som bruker det må selv bringe det i orden.

Vi ber om forslag til en måte å ordne opp i denne saken på. Forslagene bes sendt verneutvalget.

La oss håpe at dette fører frem — til alles beste.

Ranheim, den 23. sept. 1960.

Verneutvalget

Skaptrollet.

Tegn. av Tor Johansson.

Hvem er dette?
Arnulf Wikdal
Torbjørn Gjengstø
Per A. Moen

Dette er et bilde fra
Hittertangen
Grytbakfjæra
Idrettsplassen

Denne ranheimskaren heter?

Disse ansiktene har vi sett før.
Men så var det stedet hvor
bildet er tatt? Hvor er det?

Fra en av de store bade-dagene sommeren 1960, i nærheten av en populær badepest Rønheim. Hvilken?

Denne hoppbakken heter?

Dette er to ranheimskarer vi ser så å si hver dag om enn i en litt annen fasong. Hvem er det? Til orientering vil vi si at tegningene ble laget i 1933.

Guttemusikken på Rønheim er oppstilt, hvor?

Hvilket hus på Rønheim er dette?

Ved hvilken maskin i bedriften foregikk denne lille praten?

Kjent sted på Rønheim. Hvilket? (Gammelt bilde)

Til videre orientering for våre leser vil vi opplyse at alle motiver i denne gjettekonkurransen er hentet fra Rønheim skolekrets. Det vil bli oppsatt tre premier. Innleveringsfrist 20. januar 1961.

Redaksjonskomitéen ønsker alle sine medarbeidere og lesere god. jul. For det nye året har vi et ønske, og det er at vi må komme i nærmere kontakt med de avdelinger som er «tynnest» representert i avisa. Det er sikkert også i disse avdelinger mange som har noe de skulle ha sagt. Spaltene i Ranheims-Nytt står til disposisjon.

*Gode bilder med korte kommentarer tar vi med glede i mot.
Godt nyttår og vel møtt her i 1961!*

Redaksjonen.

*Stoff til neste nr. innleveres
innen 10. februar 1961.*

*Jeg trodde du var fortrolig med
papirets etterbehandling.*